

A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

Cím: Válságstáb- Krízishelyzetben hozott döntések modellezése

Kulcsszavak: jogtörténet, történelem, érvelés, kormányzástechnika, politikai kommunikáció

A jó gyakorlat leírása:

Módszertan: vitát és döntési szituációt szimuláló oktatási módszer, amely a magyar történelem kiemelkedő, sorsfordító eseményeit és azok döntései lehetőségeinek megvitatását modellezi.

A hallgatók csoportokat alakítanak, minden csoport egy ugyanazon történelmi helyzetben felmerülő döntések közül képvisel és támogat egy-egy kiválasztott lehetőséget. Az egyes csoportok képviselői előadják érveiket, ezt követően a hallgatóság (csoportban részt nem vevő hallgatók) kézfeltartással szavaznak az egyes megoldási javaslatok támogatásáról.

Az érvek előadására – a csoportból kiválasztott vezérszónok révén – minden csoportnak 10 perc áll rendelkezésére. Ezt követően minden csoport kiválaszthat egy kérdezett csoportot és ahhoz intézhet azonnal megválaszolandó kérdéseket 5 percben. A „Keresztbe kérdezést követően” a hallgatóság is tehet fel kérdéseket (összesen legfeljebb 5 percben) az egyes csoportoknak, ugyancsak azonnali válaszadás mellett. A kérdésekre a csoportból bárki válaszolhat.

Átállás: az egyes döntési lehetőségeket képviselő hallgatói csoportoknak közvetlenül a szavazás előtt lehetőségük van „átállni” – ami azt jelenti, hogy egy másik csoport érveit, döntési javaslatát támogatják a szavazás előtt. Az érvelő csoportok ezáltal nemcsak a „szavazó” közönséget, hanem a többi érvelő csoportot is meggyőzhetik.

A szerepjátékot szavazás zárja, melynek során a hallgatóság tagjai titkos szavazással döntenek a csoportok között. A győztes csoportokat többletpontokkal díjazzuk, de többletpontokat kaphatnak az „átálló” csoport tagjai is (fontos, hogy a győztes csapatnál kevesebbet).

A projekt magába építi, az úgynevezett *PBL (Csoportos szóbeli vizsga)* módszert is. A PBL módszer alapján a hallgatóknak egy komplex problémát, esetünkben egy komplex álláspontot kell kielemezniük, „ötletelniük”, ötleteiket rendszerezve pedig egy vitára felkészülniük. Ez nagyjából olyan szoros együttműködést igényel a hallgatók között, mint egy csoportos szóbeli vizsgára való felkészülés.

A Válságstáb, mint kreatív oktatási módszer során hangsúlyosan megjelenik a *szerepjáték*, mint oktatási módszer. A hallgatók egy valós és megtörtént történelmi esemény, krízishelyzet, döntési szituáció keretei között, annak szereplőinek „bőrébe bújva”, alkotnak érvelő csoportokat, ahol az egyes történelmi személyiségek szerepét ők maguk fogják betölteni, vezérszónokot választva maguk közül. A lehetőségeket és a kreativitást tovább árnyalja, hogy a szereplők – szemben a történelmi szereplőkkel – az utóélet tudatában tudnak választani és dönteni olyan krízishelyzetekben mint pl. Magyarország „kiugrási kísérlete” a második világháborúból, a doni 2. magyar hadsereg visszavonulásának elrendelése, az abortusztilalom feloldása a „Ratkó-korszak” után stb. Ugyancsak érdekes lehet, ha egy történelmi krízishelyzetben nem a megtörtént eseménynek megfelelő döntés születik a hallgatók részéről.

Eszközök: Kiemelt eszközigény nincs. Nagyobb befogadó képességű tanterem, esetleg számítógép, projektor

Fejlesztett kompetenciák: önálló gondolkodás, érvelés, döntéskészség, elemző-értékelés.

A jó gyakorlat illeszkedése az egyetem stratégiájához: A humán tudományok, különösen az állam- és jogtudományok központi kompetenciája a kritikus gondolkodásmód és vitakészség. A Nemzeti Köszolgálati Egyetem kiemelten elerendő célkitűzése és értékválasztása a közösségi gondolkodás, közösségben gondolkodás, a közösség tagjaként való feladatmegoldás és munkavégzés.

A csoportos vita által javulnak mind az egyéni kompetenciák, reakciós készségek, mind pedig a csoportos munkavégzés, empátia, alkalmazkodás képessége – akár az ellentétes véleményt és érvelési rendszert képviselő kollégák irányába is.

A vitakészség kialakulása hosszabb távon építi a stratégia gondolkodást is.

Az oktató számára hasznos lehet egy-egy történelmi személyiség jelenkori hallgatók és fiatalok általi megítélése felmérése szempontjából (Pl. II. Rákóczi Ferenc, Görgei Artúr tábornok, Jány Gusztáv tábornok stb.).

A jó gyakorlat megvalósításának tanulságai:

A vita-szerepjáték számos pozitív hozadéka közül csak a legfontosabbakat említve:

- életközbe hozza az időben, térben távoli történelmi eseményeket – elsősorban a magyar történelem identitásunkat is meghatározó mérföldköveit – „interiorizálják” a távolinak vagy megtanulandó leckének tekintett tárgyi tudásanyagot.
- motiválja a hallgatókat a tárgyi tudás megszerzésére, az abban való elmélyülésre is, hiszen a szerepjátékokra és vitára való felkészülés előzetes ismeretek megszerzését is feltételezi.
- élményszerű, tartós tudást biztosítanak, mivel sokkal kézzel foghatóbbá, „első élménnyé” teszik az elsajátítandó tananyagot a hallgatók számára.

A „Válságtáb” esetében is elismerendő ugyanakkor a szerepjátékok alkalmazásának hátránya, miszerint komoly felkészülést, alapos felkészítést igénylő oktatási módszer, amely rendkívül időigényes. Az elért élmény, valamint a belsővé tett tárgyi tudás ugyanakkor bőven megtéríti a befektetést.

Költségek: nincsenek

Adaptálhatóság lehetőségei: Valamennyi jogtörténeti szeminárium keretében alkalmazható. Kiemelten is javasolható az Anthologia Historica kurzusain is, mint ajánlott téma-feldolgozó módszer, elsősorban a következő témákban:

-3. Veszprémy László: Az 1000 előtti Pannóniára és magyarokra vonatkozó latin nyelvű források – A magyarok eredetére vonatkozó érvelő csoportok:

Eldöntendő kérdés: *Melyik eredetmagyarázat határozza meg leginkább a magyarság identitását?* 1. Az onogur türk-bolgár eredet és identitás mellett érvelők; 2. A finnugor eredet és nyelvi identitás mellett érvelők; 3. A „kettős honfoglalás” mellett érvelők.

- 11. R. Várkonyi Ágnes: Rákóczi állama és az európai hatalmi egyensúly.

Eldöntendő kérdés: Lázadás, nemesi ellenállás vagy reális függetlenségi-kísérlet volt a Rákóczi szabadságharc? 1. A „nagyaságos fejedelem” kultusza (művészeti ábrázolások, filmek); 2. A száműzött Rákóczi kritikája (Szekfű Gyula); 3. Az európai szintű politikus, mint a magyar történelem kompromisszumos személyisége (Köpeczi, Benda, Várkonyi)

További, jól feldolgozható témák:

- 15. Lackó Mihály: Széchenyi és Kossuth vitája. A két történelmi személyiség összehasonlítása és összehasonlító értékelése.

- 17. Görgey Artúr: Életem és működésem. A világsi fegyverletétel, az azt követő megtorlás és a cári kérésre elnyert császári kegyelem megítélése.

- 23. Gosztonyi Péter: A magyar honvédség a második világháborúban. A Don-kanyarban elpusztult 2. magyar hadsereg katonai vezetői magatartásai (Jány, Stomm, Legeza).

- 24. Horthy Miklós kormányzó hivatalos irataiból. A kiugrási kísérlet és Horthy szerepének értékelése Magyarország II. világháborús és az azt közvetlenül követő történelmében játszott felelősség tükrében.

A jó gyakorlat elsajátításának időigénye:

A szerepjáték és érveléstechnika mentén szervezett órák, foglalkozások jellemzően komoly felkészülési időt és még jelentősebb oktatói felkészítést és előkészítést igényelnek. Ebből kifolyólag csak alkalmanként – a célzott órára való felkészülést hónapokkal előzetesen megkezdve – célszerű beiktatni a féléves órarendbe. Kiemelten javasolt kérdések megfogalmazása és az azokkal összefüggő hallgatói vélemények összegzése, tanulságainak feldolgozása.

A jó gyakorlat kidolgozója dr. Kelemen Miklós egyetemi docens, NKE ÁNTK Állam- és Jogtörténeti Tanszék, Kelemen.Miklos@uni-nke.hu